

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΚΥΡΚΟΣ
Η δυναμική της ανανέωσης

ΑΝΤΑΙΟΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΙΔΗΣ

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΚΥΡΚΟΣ
Η δυναμική
της ανανέωσης

ΠΡΟΛΟΓΟΣ
ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

© Copyright Ανταίος Χρυσοστομίδης – Εκδόσεις Καστανιώτη Α.Ε.,
Αθήνα 2011

Έτος 1ης έκδοσης: 2011

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή του παρόντος έργου στο σύνολό του ή τμημάτων του με οποιονδήποτε τρόπο, καθώς και η μετάφραση ή διασκευή του ή εκμετάλλευσή του με οποιονδήποτε τρόπο αναπαραγωγής έργου λόγου ή τέχνης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2121/1993 και της Διεθνούς Σύμβασης Βέρνης-Παρισιού, που κυρώθηκε με το ν. 100/1975. Επίσης απαγορεύεται η αναπαραγωγή της στοιχειοθεσίας, σελιδοποίησης, εξωφύλλου και γενικότερα της όλης αισθητικής εμφάνισης του βιβλίου, με φωτοτυπικές, ηλεκτρονικές ή οποιεσδήποτε άλλες μεθόδους, σύμφωνα με το άρθρο 51 του ν. 2121/1993.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ Α.Ε.

Ζαλόγγου 11, 106 78 Αθήνα

☎ 210-330.12.08 – 210-330.13.27 FAX: 210-384.24.31

e-mail: info@kastaniotis.com

www.kastaniotis.com

ISBN 978-960-03-5373-0

ΑΥΤΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ
ΤΥΠΩΘΗΚΕ
ΣΕ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ
ΧΑΡΤΙ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	9
Εισαγωγή	15

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΚΥΡΚΟΣ Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΗΣ ΑΝΑΝΕΩΣΗΣ

Δικτατορία	27
Μεταπολίτευση	67
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΟΝΟΜΑΤΩΝ.....	123

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΤΟΥ Φώτη Κουβέλη

Το ΚΚΕ εσωτερικού γεννήθηκε μέσα από τη διάσπαση του ΚΚΕ, το 1968. Μια διάσπαση, η οποία βέβαια καταγράφεται αποφασιστικά στην 12η Ολομέλεια του ΚΚΕ, τον Φεβρουάριο του 1968, αλλά έχει την ουσιαστική πολιτική αφετηρία της πριν από τη δικτατορία, με ιδέες και απόψεις στελεχών του που θέτουν το ζήτημα της ανανέωσης του κομμουνιστικού κινήματος, χωρίς όμως να συγκροτούν ολοκληρωμένη πρόταση για το πολιτικό και ιδεολογικό περιεχόμενο της ανανέωσης.

Είχε αρχίσει όμως να διαμορφώνεται η τάση αναθεώρησης της μετεμφυλιακής ελληνικής πραγματικότητας, την οποία το ΚΚΕ εξακολουθούσε να ερμηνεύει μακριά και ερήμην των πολιτικών και κοινωνικών στοιχείων και συσχετισμών που τη συνέθεταν, και του ανακαθορισμού της πολιτικής του μέσα στις νέες συνθήκες.

Η αμφισβήτηση της εξάρτησης του ΚΚΕ από τις επιλογές της σοβιετικής ηγεσίας είχε αρχίσει να διατυπώνεται από αρκετά στελέχη του κόμματος.

Εξάλλου, η καθοδήγηση της πολιτικής της ΕΔΑ, που ασφυκτικά ήθελε να ασκεί το ΚΚΕ, συναντούσε αρνήσεις και αρκετές φορές δοκιμάζονταν σε μια δύσκολη ισορροπία.

Η εισβολή των σοβιετικών στην Πράγα τον Αύγουστο του 1968 και η καταδίκη της από αριστερούς φυλακισμένους στην Αίγινα έρχεται να προστεθεί ως ένα ιδιαίτερο στοιχείο, όχι πια αμφισβήτησης, αλλά σύγκρουσης με την εξάρτηση του ΚΚΕ από τη Σοβιετική Ένωση.

Η πολιτική και ιδεολογική φυσιογνωμία του ΚΚΕ εσωτερικού διαμορφώνεται σταδιακά.

Το ΚΚΕ εσωτερικού, κηρύσσει την επανάσταση στη σκέψη και στις πρακτικές του αριστερού κινήματος στον τόπο μας και ο Λεωνίδας Κύρκος αγωνίζεται μέσα από τις φυλακές, με πολιτικά κείμενα και παρεμβάσεις, αλλά και όταν αποφυλακίζεται το 1972, για την απελευθέρωση του σοσιαλισμού από τις σταλινικές παραμορφώσεις του, για την έξοδο του ελληνικού κομμουνιστικού κινήματος από τον σοβιετικό εναγκαλισμό και τον δογματισμό.

Αγωνίζεται για το μπόλιασμα του εργατικού κινήματος με τη δημοκρατία, τη μη βία και την ανανέωση των σοσιαλιστικών ιδεών.

Παλεύει με πάθος για τη σπορά της σύγχρονης σκέψης στην Αριστερά. Πιστεύει στην Αριστερά των «ανοιχτών οριζόντων», όπως έλεγε, και βλέπει την πολιτική οραματικά και δημιουργικά και την πολιτική της αριστεράς σύγχρονη, συμφιλιωτική, τολμηρή, ως «αποστολή στην υπηρεσία του έθνους και των κοινωνικά αδύναμων».

Με την κατάρρευση της δικτατορίας, το ΚΚΕ εσωτερικού είδε τη Μεταπολίτευση ως τη μεγάλη δυνατότητα μιας νέας πορείας του τόπου και μιας μεγάλης ευκαιρίας της Αριστεράς. Τότε ο Λεωνίδας Κύρκος έγραψε τους «Στόχους του Έθνους». Ένα θεμελιακό κείμενο, ένα κάλεσμα για ένα νέο πολιτικό συμβόλαιο της Αριστεράς με το έθνος. Μια πρόσκληση στις τότε πολιτικές δυνάμεις της χώρας, μετά τις συνεχείς συγκρούσεις, να θεμελιώσουν, στη βάση του δημοκρατικού τους ανταγωνισμού και της αμοιβαίας πολιτικής τους αναγνώρισης, τη νέα ελληνική δημοκρατία.

Οι «Στόχοι του Έθνους» ήταν μια πρόταση για μια νέα στρατηγική της Αριστεράς, που θα ενώνει

το σοσιαλισμό με την ελευθερία και τη δημοκρατία, τη στρατηγική του δημοκρατικού δρόμου προς τον σοσιαλισμό. Αυτό το σημαντικό κείμενο, διαχρονικής αξίας, του Λεωνίδα Κύρκου και του ΚΚΕ εσωτερικού, αποτέλεσε μεγάλη συμβολή στη διαμόρφωση της αριστερής δημοκρατικής και ανανεωτικής συνείδησης. Με τους «Στόχους του Έθνους» το ΚΚΕ εσωτερικού διακήρυξε ότι «στην εποχή μας όλες οι μεταβολές που είναι αναγκαίες για τον εκσυγχρονισμό και την ανανέωση της ελληνικής κοινωνίας, για την οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας προς όφελος του Λαού, για τη συμμετοχή στη διαμόρφωση των αποφάσεων και την άνοδό τους –τελικά– στην εξουσία, είναι δυνατόν να πραγματοποιηθούν στο πλαίσιο της Δημοκρατίας». Διακήρυξε ότι «το ΚΚΕ εσωτερικού είναι αποφασισμένο να συμβαστεί πλήρως τη δημοκρατική διαδικασία σε όλα τα στάδια της λαϊκής ετυμηγορίας, είτε είναι έξω από την εξουσία είτε βρίσκεται σ' αυτήν».

Η διαπαιδαγώγηση του λαϊκού κινήματος σε μια λογική μη βίας, αλλά συνεχούς προώθησης των κοινωνικών και πολιτικών κατακτήσεων, με τον διάλογο, τη δημοκρατική σύγκρουση των ιδεών και των πολιτικών απόψεων, τον αμοιβαίο επηρεασμό, την

ανάπτυξη των κοινωνικών αγώνων και την ενίσχυση των κοινωνικών κινημάτων, ήταν η στρατηγική, στην οποία επέμενε, για τη διαμόρφωση νέων πολιτικών συσχετισμών, πάντα μέσα στο πλαίσιο μιας ομαλής δημοκρατικής εξέλιξης.

Το ΚΚΕ εσωτερικού, πρωτοποριακά και οραματικά, τάχθηκε υπέρ της ευρωπαϊκής προοπτικής της χώρας, υπερασπίστηκε τον «αριστερό ευρωπαϊσμό» και την ιδέα της πολιτικής της ενοποίησης, σε μια εποχή που ο αντιδυτικισμός ήταν κορυφωμένος μέσα στην κοινωνία και τροφοδοτούνταν από την πολιτική του ΠΑΣΟΚ και των άλλων δυνάμεων της Αριστεράς.

Όταν το 1987 συγκροτήθηκε η «Ελληνική Αριστερά» (Ε.ΑΡ.), έγινε ένα πρώτο μεγάλο βήμα για τη διαμόρφωση της Αριστεράς της νέας εποχής και επιχειρήθηκε ένα μεγάλο και αναγκαίο άνοιγμα στην κοινωνία.

Η ιστορική προσπάθεια με το Κ.Κ.Ε. εσωτερικού και στη συνέχεια με την Ε.ΑΡ., η καλλιέργεια πρωτοποριακών ιδεών, επηρέασε την πολιτική ζωή και φάνηκε ότι θα μπορούσε βαθμιαία να επηρεάσει και την ελληνική κοινωνία. Δεν κατάφεραν τελικά να ανακαθορίσουν τους πολιτικούς συσχετισμούς και να πείσουν την κοινωνία.

Ο αναστοχασμός και η επανεκτίμηση των πραγμάτων επανέρχεται: έπρεπε ο αγώνας για την ανανέωση της Αριστεράς να δοθεί με το ΚΚΕ εσωτερικού ή θα έπρεπε να δοθεί από τις γραμμές της ΕΔΑ, με πολιτικό περιεχόμενο και ιδεολογικές επιλογές που θα άφηναν πίσω τις κομμουνιστικές παραδοχές και δεσμεύσεις;